

Solidaritet, frihed og et selv bærende samfund

Koalitionsaftalen

mellem

Socialdemokratiet, Republikanerne og Framsókn

Vi konstaterer, at Færøerne er mellem de rigeste lande i verden med kæmpestore naturrigdomme, rig kultur, kreative og dygtige mennesker og et innovativt erhvervsliv. Vi har alle forudsætninger for at skabe et selv bærende samfund med rige muligheder, et stærkt fællesskab og lige rettigheder for os alle.

Hovedmålet er, at magten og værdierne skal ud til folket. Vi skal skabe et stærkt, solidarisk og selv bærende Færøerne. Vi vil udvikle et tidssvarende velfærdssamfund for hele folket på Færøerne, som kan konkurrere med nabolandene om at tiltrække folk og aktiviteter/virksomhed.

Økonomien er vokset de seneste år, der er rige muligheder for fremgang, og folketallet er vokset. Dog konstaterer vi, at værdierne er samlet på stadig færre hænder, uligheden er vokset, gælden er øget, alderssammensætningen er stadigvæk en udfordring, og den økonomiske holdbarhed er blevet værre. Processen frem imod en selv bærende økonomi er standset op, og bloktilskuddet er forhøjet.

En fornuftig økonomisk politik skal danne et sikkert fundament under en selv bærende og holdbar økonomi. En mere lige fordeling af rigdommene skal sikre, at værdierne i større udstrækning kommer i cirkulation og derved skaber større vækst og trivsel. Reformer skal udvikle et velfungerende Færøerne med flere muligheder, fremgang og solidere tillid og ligestilling for alle medborgere.

Den skæve alders- og kønsfordeling tælles blandt landets største udfordringer. Koalitionen vil imødegå disse med en målrettet erhvervs politik, som kan skabe arbejdspladser, og med investeringer i uddannelse og bedre studieforhold, således at ungdommen og børnefamilier kan blive boende, fungere og trives på Færøerne. Flere kulturtilbud, bedre boligmuligheder og gode levevilkår ellers skal hæge om og forøge befolkningen. Særlige tiltag skal iværksættes i forhold til kvindeunderskuddet og integrationen af udlændinge.

En ny forfatning skal stadfæste, at det færøske folk har magten på Færøerne. Loven skal fastsætte og belyse selvbestemmelsesretten og den demokratiske styreform hos det færøske folk. Den kommer til folkeafstemning senest i 2017.

Spekulation med privat køb og salg af fiskerettigheder skal standses, og hele forvaltningen af loven om erhvervsmæssigt fiskeri skal evalueres. En grundlæggende reform af fiskerierhvervet vil være blandt koalitionsens hovedemner. En bredt sammensat arbejdsgruppe med faglige kompetencer og erhvervs erfaring bliver straks nedsat med henblik på at komme med en indstilling til det politiske system om en reform inden for fiskerierhvervet, som skal gælde fra 1. januar 2018. Hovedreglen er, at erhvervet skal fungere på markedsvilkår.

En innovativ erhvervs politik skal skabe en større diversitet, flere arbejdspladser og højere indtægter. Kernen i erhvervs politikken bliver, at vores mangeartede ressourcer skal udnyttes, at flere varer og tjenester skal produceres, og at færøske løsninger og kompetencer til stadighed skal udvikles. Et særskilt mål er at digitalisere Færøerne og at give den færøske IT-branche et nyt fundament ved blandt andet at sikre, at de grundlæggende IT-systemer bliver gemt og behandlet på Færøerne.

Udenrigstjenesten bliver udbygget. En eksportpolitik skal formuleres. Der arbejdes målbevidst for bedre handelsforbindelser med andre lande og muligheder for at deltage i internationale foreninger og fællesskaber.

Som en del af en globaliseret og sammenhængende verden har Færøerne også et ansvar i forhold til de kæmpestore udfordringer, der er med flygtninge og mennesker i nød rundt om i verden – og i denne sammenhæng også at være med til at skabe et tryggere verdenssamfund.

Det offentlige og det private er hinandens forudsætninger. Der skal støttes op om private initiativer, iværksættelse og innovation. Inden for bestemte områder skal det private kunne tilbyde at løse nogle opgaver for den offentlige sektor, såfremt det kan gøres billigere og bedre. Der skal formuleres en politik om ejerskab af offentlige virksomheder, fonde m.v., som også skal belyse, hvorvidt bestemte offentlige virksomheder, hvis opgaver er af erhvervsmæssig snarere end af offentlig karakter, kan blive privatiserede.

God skole og livslang læring er fundamentet under et moderne samfund. Uddannelse og forskning tælles derfor blandt koalitionsens primære mål. Kompetencerne for at kunne deltage i demokratiet bør styrkes fra barnsben af gennem skole og uddannelse.

Kultur og kunst former os som mennesker og samfund, og kreativitet er en grundlæggende drivkraft. Kulturpolitikken skal derfor prioriteres højt i det politiske arbejde.

En god og veludbygget infrastruktur – indenlands og til omverdenen – er afgørende for trivsel og muligheder hos folk og erhverv. Derfor skal der løbende foretages investeringer og iværksættes tiltag for at give folket ligestillede muligheder over hele landet.

Miljø- og naturbeskyttelse skal opprioriteres til gavn for nuværende og kommende generationer. Der skal for alvor sættes skub i omlægningen af energiforbruget, så vi bliver selvforsynende med grøn energi.

Alle borgere skal sikres ligestilling. Hver enkelt skal have muligheden for at skabe sig en lykkelig tilværelse efter egen lyst og evne og at deltage og tage ansvar i samfundet. Dette sikrer social og kulturel forskellighed, som skaber trivsel og lyst til kreativitet.

I de såkaldte etiske spørgsmål står det hvert enkelt lagtingsmedlem frit at stemme efter egen overbevisning.

Vi vil skabe tillid til det politiske system i alt vi arbejder med. Alle sager skal behandles i åbenhed, og folk med interesse, specialister og fagfolk, bliver hørt og respekteret. Desuden skal retssikkerheden styrkes og beskyttes, ligesom borgerens ret til indsigt og gennemsigtighed.

Alle tiltag, som koalitionen sætter i værk, er betinget af landets økonomiske situation og økonomisk fornuft. Ved alle reformer vil koalitionen lægge vægt på at finde brede forlig og bygge beslutningerne på et fagligt og demokratisk grundlag.

De overordnede mål, som vi går i gang med at løse med det samme

Vi erkender, at der skal findes løsninger på store og påtrængende sager i det færøske samfund. Derfor vil vi straks gå i gang med disse hovedudfordringer:

- At gennemføre en reform af fiskerierhvervet.
- At fremme ændringer i skattepolitikken, så folk med lav- og middelindkomst opnår en skattelettelse.
- At give folket mulighed for at vedtage sin egen forfatning ved en folkeafstemning, at fastfryse bloktilskuddet og overtage sagsområder.
- At tage udfordringen med alders- og kønssammensætningen alvorligt ved at investere i ungdom, uddannelse, kultur og børnefamilier.
- At sikre en langtidsholdbar økonomi med bl.a. en økonomifond og en konjunkturudjævrende finanspolitik.
- At iværksætte en udviklingsplan for sundhedsvæsenet, som sikrer behandlinger og tjenesteydelser på et moderne niveau.
- At udvikle en ny pensionsordning, som skal sikre alle en god pension og samtidig korrigere de uligheder og holdbarhedsproblemer, som opstod ved forudbeskatningen af pensioner.
- At foretage investeringer i grøn energi, så Færøerne kan blive selvforsynede med vedvarende energi.

Reform af fiskeriet

Vi vil gennemføre en grundlæggende reform af fiskeripolitikken, som træder i kraft fra 1. januar 2018. Reformen skal bygge på disse principper:

- Alt fiskeri skal være biologisk, økonomisk og samfundsmæssigt bæredygtigt.
- Levende fiskeressourcer i færøsk søterritorium og det, som Færøerne har forhandlet sig frem til igennem aftaler med andre lande, skal fortsat være folkets ejendom og kan ikke blive private selskabers eller enkeltpersoners ejendom eller overføres på udenlandske hænder.
- Fiskerettigheder skal være på færøske hænder.
- Privat salg af tilladelser og fiskerettigheder skal afvikles.
- Politisk uddeling af fiskerettigheder skal afvikles til fordel for et markedsbaseret system.
- Fanget fisk skal være tilgængelig at byde på for virksomheder på land.

- Fangsten og alle bestanddele af fisken skal bringes til lands og i mest mulig udstrækning værdiforøges på Færøerne.
- Alene selskaber, som har færøsk ejerskab, er registreret på Færøerne, betaler skat på Færøerne og som betaler mandskabet hyre efter færøske overenskomster, kan byde sig til at deltage i færøsk fiskeri.
- En særlig ordning kan fastsættes for flåden til kystfiskeri.

For at fremme denne reform i praksis, nedsætter landsstyremedlemmet straks en bredt sammensat arbejdsgruppe med faglige kompetencer og erhvervs erfaring, der skal udarbejde en indstilling til det politiske system, som bygger på ovennævnte hovedregler. Under arbejdet skal gruppen regelmæssigt høre alle parter inden for erhvervet.

I indstillingen skal der udarbejdes et konkret forslag til, hvorledes ændringerne fra den nuværende ordning til den nye ordning skal foregå i en overgangsperiode. Der skal også tages hensyn til, at situationen hos de forskellige dele af flåden er forskellig, og at de nuværende aktører skal kunne tilpasse sig de ændrede vilkår på en fornuftig måde. Når indstillingen foreligger, påbegyndes der politiske forhandlinger mellem alle partier i Lagtinget om indgåelse af et varigt forlig vedrørende fiskerierhvervet. Lovforslaget forelægges for Lagtinget senest til Olaj 2016.

For at lette presset på bundfiskebestanden ved Færøerne, stiles der straks hen imod, at vi i bytteaftaler med nabolandene kan forøge bundfiskekvoterne for hjemmeflåden i fremmed farvand..

Forfatning og overtagelse af sagsområder

En ny forfatning skal stadfæste, at det færøske folk har magten på Færøerne. Loven skal stadfæste og præcisere det færøske folks selvbestemmelsesret, herunder at al ret til at bestemme Færøernes fremtidige rigsretlige retsstilling ligger hos den færøske befolkning. Forfatningen skal også fastsætte Færøernes demokratiske styreform såvel som borgernes rettigheder og pligter for så vidt angår ligestilling, personlig frihed, retten til udvikling, social sikkerhed, retssikkerhed, arbejde og erhverv og retten til indtægt og udnyttelse af fælles ressourcer. Loven skal til folkeafstemning senest i 2017.

Disse sagsområder vil blive overtaget i denne valgperiode:

- Udlændingeområdet
- Luftrummet
- Person-, familie- og arveret

Lettelse til personer med lav- og middelindkomst

Økonomiske lettelser skal gives til personer med lav- og middelindkomst, herunder pensionister og studerende. Dette skal få en større del af landets rigdomme ud i pengeomløbet og på den måde styrke økonomien og skabe bedre livsvilkår for alle. Grundlaget for beskatning skal udvides, således at presset på lønindtægterne falder.

Børnefamilier, som lever under fattigdomsgrænsen, skal have akutte lettelser. Tv-licensen skal revideres, børnetilskud skal ydes til børn under skolealder, og studiestøtten skal forhøjes.

Reformer på det sociale område skal sikre alle borgere en god tjenesteydelse, retssikkerhed og muligheder for at leve og fungere på Færøerne, og formålet er, at ingen skal leve under fattigdomsgrænsen. Et forbedret boligmarked og tiltag til reduktion af udgiftsniveauet skal gøre det lettere for folk at få privatøkonomien til at hænge sammen.

Befolkningstal- og sammensætning

Alders- og kønssammensætningen er den primære udfordring, og derfor går koalitionen straks i gang med at foretage tiltag på dette område, blandt andet baseret på helhedsplanen ”Folkeflytning og folkevækst”. Dette medfører investeringer i uddannelse og forskning, erhvervsmuligheder, kollegier og et mangeartet kulturliv, således at Færøerne bliver attraktiv for ungdommen. Derudover skal barselsordningen gøres mere fleksibel og barselsorlovsperioden skal forlænges.

Der lægges ud med at udarbejde en plan for, hvordan vi bygger og udvikler Færøernes Universitet, campus med tilhørende boliger, rammer for forskning samt kultur- og fritidstilbud til unge studerende. Forholdene hos studerende og enlige forsørgere skal også forbedres væsentligt, så disse kan leve og fungere på Færøerne.

Holdbar og selv bærende økonomi

Et af koalitionen hovedformål er at sikre holdbarhed i økonomien og at vise økonomisk ansvarlighed. Derfor skal der være finansiering til alle initiativer.

Landets rigdomme er koncentreret på få hænder og føres i stor udstrækning ud af landet. Dette skal ændres, så det kommer land og folk til gode. Således øges efterspørgslen efter varer og tjenester, og det medfører indtægter og vækst. Flere skal få økonomiske ressourcer til at starte erhvervsmæssig virksomhed, således at vi opnår en større dynamik og udviklingsmuligheder i erhvervslivet.

Bloktilskuddet skal omgående fastfryses. Økonomifonden skal fås til at fungere som en ballast med henblik på at sikre en holdbar og selv bærende økonomi, som styrker solidaritet mellem generationer. I Økonomifonden placeres engangsindtægter, særindtægter og en del af landskassens indtægtsstigning, når underskud er vendt til overskud. Dette kan også på sigt anvendes til nedbringelse af bloktilskuddet.

Den økonomiske politik skal udjævne svingningerne i økonomien og understøtte en selv bærende og langtidsholdbar økonomi.

Pensionsreform

Arbejdet i pensionsudvalget fortsætter. Pensionsreformen skal være økonomisk holdbar og delvis solidarisk, og den skal sikre at pengestrømmen i større udstrækning vedbliver at være i det færøske samfund. Hovedprincippet er, at alle på Færøerne har ret til ligestillede og værdige kår i alderdommen. Ordningen skal opfordre folk til at arbejde efter pensionsalderen, såfremt de har lyst og mulighed herfor. Derudover skal pensionsreformen tage højde for, at vi bliver flere ældre og den skal rette op på de konsekvenser som indtraf, da man indførte forudbeskatningen af pensionerne. Et forslag til pensionsreform bliver lagt for Lagtinget senest til efteråret 2016.

Udviklingsplan for sundhedsvæsenet

Alle borgere skal have ligestillet adgang til sundhedstjenester. For at give landets borgere en tryk og sammenhængende sundhedsordning udarbejdes der en præcis beskrivelse af, hvad sundhedsvæsenet er, hvad det skal omfatte, og hvordan det skal organiseres.

Arbejdet med ”Vision og udviklingsplan for Færøernes Sygehusvæsen”, som et enigt Lagting vedtog i maj 2015, bliver implementeret. Dette arbejde skal bygge på faglige anbefalinger fra alle relevante parter i sundhedsvæsenet. Der skal også tages fat på at udvikle det samlede sygehusvæsen, blandt andet distriktpsykiatrien, Gigni (sundhedssygeplejerskeordningen), sundhedscentre, genoptræning, kommunelægetjenesten og Folkesundhedsrådet.

Sygehusvæsenet skal have en økonomisk opdatering, og der arbejdes målrettet for at sikre en tilgang af speciallæger og andre sundhedsmedarbejdere.

Fart på grøn energi

En målrettet plan for udbygning, omlægning, produktion og forbrug af vedvarende energikilder bliver prioriteret. Mindst halvdelen af alle beboelseshuse og bygninger skal inden for 10 år blive opvarmet med grøn energi. I 2030 skal al landbaseret el-energi stamme fra vedvarende energi. For at udnytte overskuddet af el-energi og muliggøre større udbygninger, skal der opfordres til grønt energiforbrug i husholdningerne, i transportsektoren og erhvervssektoren. Eksisterende støtte- og afgiftsordninger skal omlægges for at nå målsætningerne.

Alt offentligt nybyggeri skal opvarmes med grøn energi, og der skal udarbejdes en plan for energibesparelse og en energioplægning i ældre bygninger. Erhvervsudvikling og uddannelser inden for grøn teknologi og energi skal styrkes.

Koalitionen sætter sig som mål at udvikle samfundet på alle områder. Disse mål er mere præcis belyst i bilaget ”Sager at gennemføre”.

Torshavn 14. september 2015

Aksel V. Johannesen
Socialdemokratiet

Høgni Hoydal
Republikanerne

Poul Michelsen
Framsókn

Sager at gennemføre

Bilag til koalitionsaftalen mellem Socialdemokraterne, Republikanerne og Framsókn 14. september 2015

Langtidsholdbar økonomi og finanspolitik

En ansvarlig og konjunkturudjævrende politik skal – med hjælp fra bl.a. Landsbanken, Økonomifonden, Arbejdsløshedsordningen, Den solidariske arbejdsmarkedspensionsordning og ny pensionsordning – udjævne udsvingene i økonomien. En langsigtet plan for landets drift og investeringer skal udarbejdes.

Færøernes Landsbank skal reetableres med veldefinerede opgaver.

Landets kommende indtægtsstigning skal delvis indsættes i Økonomifonden, når underskuddet er vendt til overskud. Der skal årligt indsættes 20 procent af overskuddet op til 200 millioner kroner og 50 procent af det, som overstiger 200 millioner kroner.

Bloktilskuddet bliver først fastfrosset og senere reduceret.

En innovativ erhvervs politik

Samfundet skal indrettes efter færøske forudsætninger i stedet for, at vi i blinde kopierer udenlandske løsninger, bl.a. indenfor regulering og indretning af den offentlige sektor.

Færøske løsninger og færøske kompetencer skal anvendes i samfundets udbygning og udvikling og tænkes ind i hele lov- og regeludarbejdelsen. Tillid skal sættes foran tilsyn.

Erhvervslivet skal have ligestillede konkurrencebetingelser – både internt og i forhold til udlandet. Erhvervslivet skal fungere inden for faste rammer og ressourcerne skal i højere grad værdiforøges.

Der skal formuleres en eksportpolitik, som bl.a. identificerer de problemer, som erhvervslivet har i konkurrencen med det udenlandske erhvervsliv – for eksempel i forhold til finansiering, transport, adgang til arbejdskraft m.v. Politikken skal også pege på, hvilke lande eller verdensdele, der skal prioriteres.

Iværksættelse. Kreative og nye erhverv

Det skal være lettere og mere fleksibelt at oprette egen virksomhed. Erhvervsfremmeordninger skal styrkes og rammerne professionaliseres, og vi skal forbedre adgangen til risikovillig kapital.

Det offentlige Færøerne bør tilstræbe at gøre brug af de løsninger, som er udviklet af færøske iværksættere. Der skal stiles hen imod at etablere et internationalt uddannelsesstilbud inden for kreative erhverv.

En fremtidig filmindustri skal prioriteres med en filmfond og et filmhus, på samme måde som andre kreative erhverv såsom design, udbearbejdning, computerspil, musik m.m.

Færøerne skal udvikles og markedsføres som et maritimt servicecenter og shippingland. Den gode udvikling i den færøske offshore-industri og offshore-serviceydelser skal styrkes og vi skal målrettet arbejde for at øge den internationale interesse for olieefterforskning ved Færøerne.

Erhvervsforskning skal opprioriteres og erhvervslivet skal opfordres til at være med til at betale efter "krone for krone princippet". Forbindelsen mellem Universitetet, forskningsmiljøet og erhvervslivet skal styrkes.

Fiskeopdrætsindustrien

Fiskeopdrætsindustrien skal fungere under ordnede forhold, så den kan foretage sikre investeringer i fremtiden. Forskning og uddannelse inden for opdræt skal styrkes.

Det er afgørende at sikre fiskeopdrætsindustrien gennem krav til biologisk bæredygtighed og risikospredning. Mulighederne for at opdrætte nye fiske- og dyrearter, tang m.m. skal udredes. Driftsbekendtgørelsen for fiskeopdrætsindustrien skal revurderes for at styrke forebyggelse af sygdom, for eksempel lakselus.

Der skal sikres, at rådighedsretten på opdrætsfjordene er på færøske hænder, og der skal tages hensyn til udkantsområderne. Opdrætsindustrien skal betale en slagteafgift for leje af fjordene.

Turismen

Turismen skal målrettet udvikles, så vi får flere turister til landet. Dette skal bl.a. gøres ved at følge strategien for markedsføring af Færøerne og med fremstød, som styrker turismen over hele landet.

Serviceindustrien, modtagelsesordningen, kulturen, restaurationsbranchen og det færøske køkken skal udvikles som dele af turismen. Bæredygtighed og naturbeskyttelse indgår som naturlige bestanddele i dette arbejde.

Landbrug og madvareproduktion

Der skal sættes klare mål for landbruget. Der skal lægges vægt på stigende produktion af færøske varer – mælkeprodukter, råvarer til restaurationsbranchen, uld og skind til tekstileindustrien, oplevelser for turister osv.

Landbrugslovgivningen skal moderniseres. Der skal være brugspligt på offentlig ejet jord for at forbedre mulighederne for at øge produktionen. Finansieringsmuligheder for landbruget skal sikres, og mulighederne at udvikle faglige kompetencer og uddannelser skal forbedres.

Strategi for IT-branchen

Vi skal udvikle færøske IT-løsninger og den færøske IT-branchen, der er med til at effektivisere den offentlige drift og skabe grundlag for en voksende eksport. Processen frem mod at digitalisere Færøerne skal sættes i gang. Vi skal styrke IT-branchens uddannelsesmuligheder.

Sammen med fagfolk skal der udarbejdes en konkret plan for, hvorledes de IT-tjenester og personoplysninger, som er flyttet udenlands, med fordel kan flyttes hjem igen. Dette skal udvikle kompetencer, skabe arbejdspladser og forhøje indtægterne, samtidigt med at det udvikler IT-sikkerheden og sikrer grundlæggende samfundsmæssige interesser.

Et rent og rigt miljø

Koalitionen vil følge politiske aftaler og internationale rekommandationer om klimaændringer.

Forvaltningen af miljøsager, naturbeskyttelse og kemikalieområdet skal indrettes bedre og beredskabet til at forebygge forurening på land og hav skal styrkes. Der skal udarbejdes en færøsk naturbeskyttelseslov. I forbindelse med udbygninger skal der stilles konkrete hensyn og krav til naturbeskyttelse.

Et godt og sikkert sundhedsvæsen

Bevillingen til sundhedsvæsenet bliver ajourført, og der indføres såkaldte indsatspuljer. Der skal arbejdes målrettet for at nedbringe udgifterne til medicin. Der lægges vægt på initiativer, der skal tilvejebringe sundhedspersonale og få dem til at trives.

Ressourcer og penge skal anvendes fornuftigt på de tre sygehuse. Fagligheden skal blive hørt, og patienten skal være i fokus. Der skal tages hensyn til, at det ikke er landfast mellem alle øerne.

”Vision og udviklingsplan for Færøernes Sygehusvæsen” skal straks udarbejdes, og kommissoriet skal udvides til hele sundhedsvæsenet. Sygehus, kommunelægeordning og sundhedstjenester skal forenes i et samvirkende sundhedsvæsen.

Målrettet forebyggelse, regelmæssige folkesundhedsmæssige kampagner og hurtig rehabilitering og genoptræning skal prioriteres højt.

Vi skal styrke det psykiatriske område, herunder børne- og ungdomspsykiatrien og distriktskykiatrien. Muligheden for at komme sig efter en psykisk sygdom skal styrkes, for eksempel med arbejde eller uddannelse.

Sundhedsvidenskabelig forskning og kompetenceudvikling i sygehusvæsenet skal udvikles på samme måde som forskning i folkesundhed og gener. Projektet FarGen skal udføres efter planen.

Daginstitutioner og folkeskolen

Der skal iværksættes en målrettet og organiseret kompetenceudvikling af ledelser, lærere og pædagoger, og de enkelte institutioner skal have en større selvbestemmelse.

Koalitionen tager problemer med trivsel og mobning på daginstitutioner, i folkeskolen og på ungdomsuddannelserne meget alvorligt og sætter tiltag i værk på dette område.

Med det formål, at der afsættes mere tid til pædagogisk arbejde, til at skabe trivsel og til sproglig udvikling, vil koalitionen udvikle daginstitutionsoområdet og give det et fortjent rum og værdighed. Pædagogisk forskning skal styrkes og evalueringerne i folkeskolen skal revideres. Daginstitutionsrådet skal fås til at fungere.

Folkeskolen skal give alle børn passende udfordringer. Skolerne rundt i landet bliver organiseret i passende samarbejdende enheder. Frigivne timer skal anvendes på skoleområdet, og specialuddannet personale skal have bedre muligheder for at gøre brug af sine kompetencer.

Specialskoleområdet skal knyttes tættere til elevens dagligdag, og hovedreglen er, at faglært personale tager sig af området.

Koalitionen vil styrke fremstilling af varieret og tidssvarende undervisningsmateriale på færøsk til alle aldersgrupper. Færøsk sprog inden for kommunikationsteknologien skal være en del af dette arbejde.

Folkeskolen bør, i samråd med fagfolk på skoleområdet, revurderes strukturmæssigt og med hensyn til fagsammensætning og planlægning af skoleåret. Kompetencerne til at forstå og deltage i demokratiet bør styrkes fra barnsben af.

Koalitionen vil udvikle studievejledningen og etablere en ordning, som skal bygge bro mellem folkeskolen og ungdomsuddannelserne rundt om i landet.

Ungdomsuddannelser

Alle unge skal have adgang til en ungdomsuddannelse. Der skal være en bedre forbindelse mellem de boglige og de praktiske kompetencer. Indsatser, der reducere frafaldet, skal prioriteres.

Den nyetablerede gymnasialuddannelse og erhvervskurset, som startede i 2013, skal evalueres.

Elever skal kunne forene studier på idræts- og musikskole med anden ungdomsuddannelse. Arbejdet med at etablere specialiserede fagområder og specialklasser fortsætter.

Efterskole og højskoler

Det haster med at etablere efterskole og højskoler. Der skal fastsættes rammer, så disse kan indgå i forskellige samarbejdsformer.

Uddannelse og forskning

Uddannelsespolitikken bygger på idéen om livslang læring, og der igangsættes forberedelser til etablering af voksenuddannelse. Nødvendige faktorer i sådan en ordning er livslang vejledning og vurdering af kompetencer lige så vel som forskellige slags kompetenceudvikling og efteruddannelse.

Koalitionen vil udvikle Færøernes Universitet – både eksisterende og nye uddannelser. Der skal investeres i campus. De nyetablerede BA-uddannelser skal evalueres.

Udbuddet af kreative og praktiske uddannelser skal øges, herunder erhvervsuddannelser, mesteruddannelser, fjernundervisning og efteruddannelser. Der lægges en plan for lærlingeområdet. Nyuddannede skal have ret til arbejdsledighedsunderstøttelse.

Samfærdsel og egnsudvikling

En veludbygget og velfungerende infrastruktur er en forudsætning for trivsel og udvikling. Det skal være muligt at bo på et sted og arbejde et andet sted i landet, ligesom det skal være muligt at bo på Færøerne og arbejde i udlandet.

Der skal arbejdes hen imod at ligestille rejse- og transportomkostningerne rundt i landet. Det offentlige færageselskab skal forbedre tjenesten for personer og fragt.

Der arbejdes i henhold til den eksisterende investeringsplan, og der holdes fast i aftalen om Østerø- og Sandøtunnellerne.

Koalitionen tilslutter sig og vil støtte erhvervsmæssige indsatser i nærområdet, for eksempel vækstplaner og iværksætterindsatser rundt om i landet.

Levende udkantsøer og små bygder

Koalitionen ønsker at føre en aktiv politik med henblik på at bibeholde og styrke livet og aktiviteter i de små bygder og på udkantsøer. Den nuværende energiforsyning skal opdateres, og den skal i størst mulig udtrækning baseres på grøn energi. Øerne skal være forsøgsområder for grøn energi.

Der skal sikres, at de, som bor i de små bygder og på udkantsøer, har mulighed for at udnytte jorden med tilhørende rettigheder.

Der skal arbejdes for at skabe spændende arbejdspladser i udkantsområderne og på udkantsøener, og der skal støttes op om forskningsindsatser, museer, iværksættelse m.m. i de små bygder.

Befolkningsvækst. Mere bæredygtig alders- og kønssammensætning

Helhedsplanen ”Folkeflytning og folkevækst” skal tages alvorligt, og de anbefalede indsatser skal iværksættes. Uddannelsesområdet skal udvikles – både med praktiske og boglige uddannelser og med livslang læring. Forskningsområdet opprioriteres.

De studerendes økonomiske vilkår skal gradvis gøres konkurrencedygtige i forhold til de udenlandske, og der skal bygges billige lejeboliger til unge og børnefamilier.

Barselsorloven skal forbedres – den skal bl.a. forlænges til ét år og gøres mere fleksibel, så den passer bedre til den enkelte families behov. Børnefamilier skal have en økonomisk lettelse, og der skal arbejdes for at sænke prisniveauet på dagligvarer.

Ligestillingspolitikken skal have højere prioritering. En målrettet integrationspolitik skal iværksættes.

Skattereform

Et arbejdsgruppe skal senest den 1. januar 2017 have revideret skatte- og afgiftssystemet, så det bliver mere retfærdigt og mere gennemskueligt. Skatten på både løn og pension skal være gradvis stigende og folk med lav- og middelindkomst skal have en skattelettelse. Skattesystemet skal i sin helhed tilskynde personer og virksomheder til at være aktive på Færøerne frem for i udlandet.

Social ulighed

Koalitionen vil ikke acceptere, at den sociale ulighed øges, eller at folk lever under fattigdomsgrænsen. Et særligt børnetilskud skal derfor gives til særligt udsatte familier. Ordninger og sociale ydelser, som fastholder folk i fattigdomsrisiko, skal revideres.

Nyudvikling på det sociale område

Koalitionen vil arbejde for, at velfærdssystemet bliver bedre tilpasset færøske forhold, så borgeren opnår den bedste tjeneste. En nyudvikling inden for det offentlige skal fremmes. Lov om arbejdsskabende tiltag skal revideres, og ”Helhedsplan om seksuelle overgreb” skal iværksættes.

Et solidarisk og sikkert arbejdsmarked

Vi skal have en aktiv og fleksibel arbejdsmarkedspolitik, hvor frie forhandlinger garanterer arbejderne rettigheder. På visse områder skal et trepartssamarbejde styrke arbejdsmarkedet, lov om funktionærer skal revurderes, og der skal stiles hen imod etablering af en whistleblowerordning for offentligt ansatte. Derudover skal arbejdsmiljøet opprioriteres.

Arbejdstider og normeringer i den offentlige sektor skal revurderes i samråd med kommunerne og fagforeningerne – således at de, som ønsker at arbejde mere, skal have lov til det.

Alle har ret til bolig

Bústaðir (Det offentlige bygge- og boligfond) er det bedste politiske værktøj, som skal løfte opgaven med at sikre et forskelligartet boligmarked. I samråd med kommuner og fællesskaber skal det offentlige ejendomsselskab finansiere og forvalte leje- og andelsboliger til forskellige behov, herunder til Universitetet og andre uddannelsesinstitutioner. Der skal bygges der, hvor folk ønsker at bo, og prisen skal være på et niveau, som lavtlønnede kan betale.

Ligestilling

Koalitionen vil styrke ligestillingspolitikken og ligestillingsloven. Forskning og statistik om arbejdsmarked og løn skal prioriteres, og begge køn skal opfordres til at tage en uddannelse. Lov om såkaldt "stalking" skal lægges for Lagtinget, og bestemmelserne i straffeloven om voldtægt skal ajourføres.

Børn har ret til begge forældre, og koalitionen vil arbejde for at styrke denne rettighed.

Mere aktiv udenrigspolitik

Færøerne skal drive sin egen målrettede udenrigspolitik og sidde med ved bordet, når afgørelser, som er vedkommende for vort land og folk, tages. Derfor skal udenrigstjenesten og repræsentationsvirksomheden styrkes.

Vi vil stræbe efter at opnå selvstændigt medlemskab i nordiske, europæiske og internationale institutioner, herunder Nordisk Råd, EFTA, WTO og IOC, og i større udstrækning udnytte mulighederne i det arktiske samarbejde.

Vi vil revurdere den udenrigspolitiske fuldmagtslov, fjerne begrænsninger og forhindringer og revurdere vores handelsaftaler. Målet er at opnå frihandelsaftaler med EU og forbedre handelsforbindelserne med andre lande.

Kultur og medier

Koalitionen vil støtte den frie kunst, kvalitetskunst, kunstneriske spirer og den frie presse, som påtager sig at udfordre virkeligheden og magten.

Søvn Landsins (Landets Museer) skal revurderes og museerne rundt om i landet skal opprioriteres. Biblioteker og museer med forskelligt indhold og materiale skal styrkes.

Det færøske sprog skal styrkes og sprogpoltiske henstillinger gennemføres. Produktion af færøsk materiale til børn skal prioriteres. Vi skal have en klar politik vedrørende fremmedsprog, og tegnsprog skal anerkendes som modersmål hos døve og hørehæmmede.

Medierne skal have gode vilkår, og TV-licensen skal revurderes.

Koalitionen vil opprioritere bevillingen til kultur- og kunststøtte samt omorganisere støtten og forvaltningen af denne. Når det offentlige er bygherre, skal en bestemt andel af investeringen øremærkes til kunstudsmykning. Filmfonden skal fortsætte, og filmpolitiske tiltag skal sættes i værk.

Tilbuddet til musikskole skal styrkes, og der skal arbejdes med etablering af en kunstscole for de unge. Koalitionen vil sætte fart på arbejdet med et nationalteater.

Idræt. Færøerne fremad

Den brede idræt skal udvikles og eliteidrætten skal støttes. Der skal foretages investeringer i moderne idrætsanlæg rundt om i landet. Der skal arbejdes hen imod at få Island Games til Færøerne.

Børn, unge og voksne med særlige udfordringer

Koalitionen vil arbejde for det inkluderende samfund. Internationale aftaler – f.eks. menneskerettighedskonventionen, børnerettighedskonventionen og FN-konventionen om de handicappedes rettigheder – skal respekteres og overholdes.

Der skal arbejdes hen imod en koordineret tjeneste, hvor der tages udgangspunkt i den enkeltes behov. Der skal udarbejdes en helhedsplan for barnets bedst mulige udvikling, og det skal sikres, at ventelister til udredninger er så korte som mulig.

Alle børn og unge skal have adgang til børnehave-, folkeskole- og ungdomsuddannelsestilbud, som er tilpasset den enkeltes behov. Specialskolen skal styrkes. Målsætningen er at afsætte flere timer til særlige behov i folkeskolen, og der fortsættes med at oprette ungdomsuddannelser til unge med særlige udfordringer.

Det er nødvendigt at følge med i, hvordan ændringerne i loven om beskyttelse af børn fungerer, og at styrke det forebyggende og hjælpende arbejde for at så få børn og unge som muligt kommer ud i vanskeligheder.

Retten til nødvendige støttepersoner skal lovsikres – f.eks. i skole- og fritidssammenhæng. Ordningen med støttepersoner skal revurderes.

Der skal oprettes flere beskyttede og tilpassede stillinger, ligesom flere beskyttede værksteder skal realiseres rundt om i landet.

Der skal påbegyndes byggeri af flere beskyttede boliger samt aktivitets- og aflastningscentre, der hvor behovet er størst. Byggeri af tidssvarende døgninstitutioner skal ligeledes påbegyndes.